

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

CONFERÈNCIA INAUGURAL 24/6/2010

LES BENAURANCES EN TEMPS DE CRISI

Natalia Reverdin

A. El goig a la Bíblia

Molt sovint, quan veiem una pel·lícula que passa en una església, veiem cares serioses, fins i tot avorrides, escoltant un sermó llarg i feixuc (o és el que ensenyen) o que requereix una gran atenció o una alta preparació per al seu enteniment.

El protestantisme va posar la lectura del text bíblic i la predicació al centre del culte, i va seguint l'any litúrgic i les seves lectures apropiades per a cada temps o moment de la vida de l'Església.

Això fa que no sempre surten textos que facin referència a certs temes.

És el cas del goig, en sentim parlar sobretot per Nadal i pel diumenge de Pasqua, però durant l'any, no és un tema molt tractat.

Hi ha moments de lloança i pregàries a l'inici dels cultes, però pel que fa referència a la predicació, no sempre apareix com text principal.

Sabem tots que la Bíblia és una col·lecció de llibres, i que la seva redacció es va estendre en uns 900-1000 anys, i que els seus redactors eren de moltes zones, cultures i tradicions diferents.

El goig apareix sobretot en els Salms, en els profetes, parlant del retorn de l'exili, de les lleis sobre les festes, i no és un tema absent de la vida del poble d'Israel.

Un goig molt concret, personal(m'alegro quan em diuen "anem a la casa del Senyor"), familiar (alegra't amb la dona de la teva joventut.), comunitari(compartien el pa amb alegria per les cases) , escatològic(benaurat el que llegeix i el que escolta).

Hi ha diverses paraules per descriure el goig, la alegria, la benaurança.

B: El goig en la teologia de l'església

Hi ha hagut fases al llarg de la història

La primera correspon als primers segles, amb les persecucions contra els cristians.

Hi ha dos maneres de contemplar el goig: el martiri i el després de la mort.

És un goig anticipat, que no es viu en el present, ja que l'entorn hostil provoca angoixa, tribulacions, dificultats. El goig es veu com una recompensa, no com una realitat present. Tot i que es descriuen a Pau i Siles "cantant a la presó", veiem que l'Apocalipsi anuncia un goig futur dels escollits, redimits, salvats.

L'Església va començar a declarar els beats i els sants com a models dels que van patir el martiri, i són exemples de resistència.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

Però durant segles, hi va haver una prohibició del goig, del plaer, de l'alegria dins i fora de l'església.

Les festes eren dictades per l'església, i el text bíblic, prohibit de lectura i prohibit pel seu cost, era inaccessible al poble.

Quan veiem l'argument del "nom de la rosa", que prohibeix el riure, podem intuir que era la tònica dins de l'església: prohibir el goig.

A la Reforma protestant, hi ha un canvi notable, ja que el retorn al text, llegit personalment i en comunitat, llegit en la seva totalitat, permet un accés a temes desconeguts.

I es torna a descobrir el goig de la fe, aquí i ara, no sols per la vida després de la mort.

Després de la Reforma, que va impulsar el cant dels Salms i altres himnes, amb el pietisme (i els moviments col·laterals del jansenisme, hassidisme, etc) també es va produir un canvi al nivell litúrgic, i es van crear textos i himnes litúrgics que es refereixen al goig de la fe per avui.

Al segle XX, les esglésies pentecostals van introduir un altre cop aquesta vessant festiva dins les comunitats.

Com a llibre puc recomanar "la Joie imprenable" de Lytta Basset, pastora i teòloga suïssa.

C: El goig de les benaurances

Podem dir que les Benaurances són la "charta magna" dels Evangelis.

En paral·lel, tenim dos textos els de Mateu i el de Lluc, per cert "a la plana", que tenen coincidències i diferències.

El de Lluc conté 4 benaurances i 4 maldiccions, quan Mateu sols menciona les benaurances.

Mateu 5, 1-12 (Lluc 6, 17-26)

Abans de començar a comentar el text, voldria mencionar algunes « troballes » que un pot fer al llarg de la lectura del text grec.

I també dir-vos que m'emparó amb dos comentaris, entre milers... que són el primer de Suzanne de Diétrich, "Mais moi je vous dis", Delachaux i Niestlé, 1965

I el Cardenal Martini, el Sermón de la Montaña, ed PPC, 2008

Tots dos, ella molt activa en la renovació de l'estudi bíblic, al nivell dels grups internacionals d'estudiants protestants i al nivell ecumènic, dels anys 30 fins la seva mort a l'any 1981, i ell, un gran expert bíblic al nivell del text "original" (col·laborador de la 27a edició Nestlé-Aland) amb un gran treball de divulgació en els exercicis espirituals ignasians, tenen en comú buscar una aplicació pràctica a la lectura rigorosa del text en el seu context.

Tampoc estem aquí en una reunió de teòlegs i d'experts, i em sembla que el millor és fer aquesta aproximació al text enfocant-lo cap a la seva actualitat.

V.1 i 2 : la quantitat d'accions en pocs moments:

Jesús, tot mirant la gent, puja a la muntanya, després s'asseu, i els deixebles s'apropen.

Obre la boca i els ensenya, tot dient :

V.3 : pobres, en primer lloc té el sentit de « captaire », o els que s'aixopluguen o s'amaguen per culpa de la seva pobresa.

Com si la pobresa fos una vergonya total, no pots caure més baix.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

El Regne dels cels és , és un present, les altres benaurances són en futur, però aquesta és en present.

Es tracta de la pobresa d'esperit, els que reclamen tenir esperit, que saben que en manquen i que no poden viure sense. Per això es tradueix sovint per "els que reconeixen la seva pobresa espiritual".

Com si diguéss, "benaurats els captaires, per fi han trobat el refugi segur."

V.4: "els que ploren", literalment: els que estan de dol, els afligits.

Els que viuen les pèrdues : sentimentals ? familiars ? espirituals ?

Serán consolats : el passiu sempre suggereix Déu com agent de la consolació.

Serán consolats « per Déu ».

La forma grega de l'aorista sempre descriu una permanència, el consol ha començat i no s'aturarà.

V.5: Humils és en primer lloc els "dolços", els tendres, en castellà, els mansos.

Heretaran la terra.

V.6 : els afamats i assedegats.

Però en el sentit els que "estan en l' estat" de gana i de set de justícia.

Estarán saciats.

La paraula original (xorta= horta?) és la mateixa que el farratge, l'herba recent segada, que sacia el bestiar.

V.7: els que tenen misericòrdia: "elemontes" (almoïna), també serán objectes de la misericòrdia.

V.8: « Katharoi » tè kardia: Els purs de cor.

V.9: Els artesans de pau. Serán cridats pel seu nom.

V.10 : Els que són perseguits per la justícia.

Troblem la mateixa arrel verbal en els tres versets 10-12.

Perseguir, ser perseguit, els que us persegueixen.

V.11: pseudomenoi= mentir, abusar, enganyar

V.12: xairete kai agalliaste, són les dues formes de descriure el goig.

Sigueu joiosos i alegreu-vos.

Suposo que "gay" ve precisament de la segona forma: en la seva traducció de l'any 1555, Sebastien Castellion posa: "égayez-vous". La y grega vindria de la doble ll del grec.

De fet, la paraula gay, ja ho sabeu, és la forma antiga (comme Roy ou Oye), d'escriure "gai", joyeux. Pels que toquem música, és molt corrent trobar la paraula gay o l'adverbi gayment en una partitura del renaixement o del barroc francès.

Jesús, presentat en Mateu com el nou Moisés, proclama la nova llei del Regne de Déu, que ell encarna de manera total.

El missatge i el missatge coincideixen en la seva persona.

André Chouraqui, jueu marroquí que va traduir tota la Bíblia al francès, doncs també el Nou Testament, tradueix "makarioi", que correspon a l'hebreu Ashrei, feliços, benaurats, per "en marche", la benaurança no és un estat estàtic, és una posada en camí darrera de Jesús.

És una actitud vital, un "démarrage" cap a la vida.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

COMENTARI:

V.1-2: Jesús puja a la muntanya i està envoltat pels deixebles i la multitud està a baix escoltant. No hi ha núvols, ni trons, ni esglai, ell està aquí enmig del poble i proclama la bona nova del goig dels creients, dels que el volen seguir.

V.3: Els pobres (captaires) són tots aquells que no tenen res i esperen tot de Déu, el seu refugi. Durant molts segles, es traduïa en el sentit dels minusvàlids psíquics, “pobrets” que no entenen la religió...

Però des de fa anys, s'ha anat ampliant la lectura, i dóna més sentit al text.

I ara es tradueix també per “aquells que tenen l'esperit de pobresa, o que s'adonen de la seva pobresa espiritual”.

Pobres d'esperit i en esperit de pobresa i d'humilitat.

Són tots aquells que arriben a la conclusió que les riqueses no porten res a la seva vida. I el regne dels cels (en plural, shamaïm) és per ells. És en present.

Els pobres estan davant de Déu amb les mans buides

Ja els pertany, és la seva riquesa principal, quan tens el regne, ho tens tot, ets realment ric, contràriament als rics que es pensen que ho tenen tot, però al fi i al cap no els serveix.

Quan Jesús diu: “benaurats els pobres”, diu (en Lluç) “malaurats els rics”.

Rics de tot: en diners, propietats, estatus social, fins i tot en cultura, etc, que es pensen que estan, gràcies al seus esforços per sobre de tots els altres.

Però no són res ni ningú.

El Regne és sols pels que saben que no són res ni ningú, pels que saben rebre, perquè se saben mancats de tot.

“Dichosos los que no se apoyan en si mismos” (C. Martini, El Sermón, p.162)

V.4: els afligits, els que ploren, que passen pel dol, per tots els dols de la vida.

En resposta al Isaïes 61,1-3, Jesús és aquell qui encarna la consolació del poble.

Ell inaugura aquest temps de consol.

“Seran consolats...”, la forma passiva es fa servir per dir que és Déu l'agent de la consolació (algunes traduccions l'afegeixen per donar més claredat al text). El fet de la presència de Jesús (no oblidem mai que els Evangelis són un text a posteriori, la resurrecció ja va tenir lloc), ja és senyal de consol de Déu per a tots aquí i ara.

“Los que se lamentan de que Dios no es amado, los que saben llorar com Jesús sobre Jerusalem y el mundo” (Martini, p. 163)

V.5 Els dolços (mansos) heretaran, o prendran possessió de la terra.

Actualment, la terra és objecte de conflictes armats, de violència, d'injustícia, pertany als rics, poderosos i violents, però això no serà sempre.

El primer capítol d'Isaïes comença amb una descripció de la corrupció i dels que han girat l'esquena a Déu i es mouen per la violència i el resultat immediat és que la terra pateix la desolació, l'abandó.

Segons Jesús, la terra serà la “heretat” dels dolços, dels humils (de humus, del fang), que segueixen el rei que ve humilment sobre un pollí (21,5), que tenen un esperit dolç (1a Pere 3,4).

Que la teva voluntat es faci a la terra com en el cel. Al regne del cel, correspon la manera de viure el regne “terrenal” seguint els passos del Mestre, dolç i humil de cor.

La única manera correcta (revolució sempre) serà de posar la no-violència com a model de vida quotidiana. Ser dolç, humil i tendre, encara que no “vengui”.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

“Los mansos del Salmo 37, los que no se hacen justicia a si mismos, los que no actuan con prepotencia.” (Martini, p.164)

V.6: Els afamats i assedegats de justícia seran saciats. La justícia serà el sistema de funcionament en una terra dirigida pels dolços i mansos. És la resposta a l'espera i els anuncis dels profetes i esperada pel poble que no pot més sota tanta desgràcia.

La justícia i la veritat triomfaran: Isaïes 11,5; 42, 1-4; Salm 72,1-5.

“La bienaventuranza de haber hecho el bien” (Martini, p. 166)

Les 4 primeres benaurances estan destinades a tots i totes aquells i aquelles qui esperen el regne, el regnat de Déu, i veuen en Jesús la seva realització.

Jesús els atribueix el regne.

Els en són els gerents i l'ha de posar en camí.

Ell n'és el Rei, d'aquest regne de Déu o dels cels, ell n'és l'encarnació real.

Ell mateix és el pobre, l'afligit, el perseguit per aquest regne que no funciona segons les lleis del món que l'envolta. Ell és el dolç, l'afamat, l'assefegat.

Però a l'hora en que ell ho anuncia, encara no s'ha revelat com Messies, però el lector sí que té la clau de comprensió del text a partir del Ressuscitat.

“El es quien nos invita a seguirle y nos pone en marcha” (Martini, p. 167)

Les altres benaurances més que un estat representen actituds per que el regne funcioni realment: la misericòrdia és el tret característic de Déu, revelat en la persona de Crist, que exerceix la misericòrdia tal com el Pare del Cel per a tots els seus fills (e) s. Lluc 6, 35-36.

L'ésser humà depèn totalment del perdó de Déu sobre la seva vida.

L'ésser humà és pobre en misericòrdia, sempre és el primer per jutjar els altres i declarar-se ell mateix innocent, sense culpa de res.

El misericordiós pren en compte la seva pobresa, ell que té el cor pur entén l'aflició dels altres. Ells veuran Déu.

El cor pur, dret significa la sinceritat en els fets, les paraules, els gestos.

Només ell que és sincer pot esperar amb pau el judici de Déu sobre la seva vida. El veurà un dia en la seva plenitud. (Joan 3, 20-21, 1a Corintis 13,12).

Els que construeixen la pau seran anomenats (per Déu, mateix formula “passiva”) fills de Déu. Però crearan les condicions de la pau de la humanitat volguda per Déu, segons la visió de Déu de reconciliar-se amb i per als seus fills i filles.

Són els seguidors del Messies, qui és el Príncep de la Pau, la nostra pau (Is. 9,5)

En l'Antic Testament, “fill de Déu” és primerament el poble d'Israel (Osees 11,1),, però també el creient individual. Jesús el fa servir en Mateu 5, 45-48.

Déu reconeixerà al judici com fills (Ap 21,7, Rom 8,14-15) els que li pertanyen.

Déu és Déu de pau, i els seus fills són creadors de pau entre els ser humans i ells i Déu. La missió del creient sempre és de posar pau.

“Los que trabajan por la paz son aquellos que ponen paz, que siembran paz, que hacen la paz allí donde hay amargura, división, conflicto, maledicencia. Buscan por todos los medios dar la vuelta a las situaciones lanzando mensajes de reconciliación” (Martini, p. 165)

Els afamats i assedegats de justícia, d'ells és el regne del cel.

Aquí també, la forma verbal és en present. Es el “ja” de Déu sobre les nostres vides.

Són aquells qui fan de la justa i justificadora justícia de Déu el motor de tota la seva acció.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

Això implica la fidelitat a Déu fins a les últimes conseqüències, dins la persecució i tots els entrebancs que dona la vida, la societat, i jo afegeixo, la pròpia església.

L'afamat i assedegat de justícia s'enfronta per tot arreu amb la incomprensió i la persecució dels injustos.

La seva màxima expressió és Jesús El Just a la creu (Is 52-53).

“Jesús, por tanto, quería que leyeramos nuestras bienaventuranzas también allí donde se es maltratado no solo por no haber hecho el mal, sino por haber hecho el bien” (Martini, p.166)

Les benaurances són un tot.

Jesús obre el regne als no se l'esperen, i que estarien exclosos pels altres que es pensen que hi tenen dret pels propis mèrits.

Jesús l'obre de bat a bat als humils, als dolços, als pobres, als que no valen res als ulls del món, als que ho esperen tot de Déu.

Jesús declara feliços els que el món descriu com desgraciats totals.

Un pot ser ric als ulls del món i pobre als de Déu.

Els que se saben pobres (en esperit) són cridats a entrar en el regne.

Als que tenen fam i set de justícia fins al punt de morir per ella ja que no tenen res més a perdre.

Als que tenen el cor obert per als altres.

Ell mateix inaugura aquest regne, quan l'ensenya, ho fa a partir d'ell mateix.

Ell n'és la garantia que es pot realitzar, perquè tot s'acomplirà en ell.

La 9a benaurança expressa la contradicció de ser joïós en la prova, en les dificultats, en els entrebancs, en la persecució.

Jesús prepara els deixebles a aquesta eventualitat de ser perseguits, en nom d'ell, per la justícia, pel regne, per l'Evangelí.

Sant Pau també ho va viure en la seva pròpia carn, i és un exemple per a tots els creients (2a Corintis 12, 10)

És el capgirament del món, de la nostra visió: Benaurat és tot aquell qui fa dependre la seva vida de Déu i no d'ell mateix.

CONCLUSIÓ

Heu triat aquest text fonamental de la fe cristiana per al vostre congrés.

És un text molt estimat i actual per molts de vosaltres, que viviu la fe cristiana en circumstàncies personals, familiars, de relacions d'amistat i eclesials molt diverses.

Sabem quines són moltes de les actituds que trobeu en molts àmbits, i precisament, el de l'església, o de les esglésies, qui llegeixen totes el mateix Evangelí, que es proclamen seguidors de Jesús i d'un Déu d'amor, no és en molts casos el reflex d'aquest acolliment de Jesús cap a tothom que se li apropava.

Actituds rígides, d'exclusió, de lectura de textos bíblics fora del seu context són en majoria la primera resposta (sovint la única) a la vostra situació.

Actituds que provoquen un patiment, un trencament de relacions dins de les pròpies comunitats que no accepten la diferència.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

Esglésies i comunitats que basen el criteri de “bons cristians” en tots aquells que venen al culte, llegeixen la Bíblia, fan oració abans de menjar, que donen el delme, que es regeixen per criteris de puresa intel·lectual (només llegeixen llibres cristians, només escolten emissores cristianes, només veuen pel·lícules cristianes), de puresa de relacions: (només es relacionen entre ells, ja que el món està perdut), de puresa sexual, el que significa que quan un/ una germà o germana en la fe, amb qui han crescut i viscut, pregat i menjat, i anat de convivència es declara gai o lesbiana, tot comença a trontollar, i es considera que al fi i al cap aquesta persona ja no és “cristiana grata” a la comunitat, i se la margina o expulsa.

Jesús de Natzaret ens ensenya amb les seves paraules, trobades i actes que els que es consideren els més purs de tots, en realitat, són els més allunyats de Déu.

Els més complidors ho fan al fi i al cap per ells mateixos, i no per a Déu.

Al pessebre s'apropen els pastors allunyats del Temple, i al peu de la creu, hi ha dones.

Entre mig, ell es troba amb prostitutes, cobradors d'impostos, pagans, leprosos, menja amb ells, els dóna esperança, mor com un agitador polític, i torna a la vida plena de Déu, i per tant l'obre a tot el món, sense fer diferències.

Quan obre la boca per al seu primer discurs, comença dient: “feliços els... rics? Poderosos? Normals? Els complidors de la llei? Els sants?”

No: diu, feliços els pobres, els petits, els exclosos, els que lluiten pels drets dels altres, etc i en una paràbola, ens presenta dos homes que puguen al Temple, un s'alegra de no ser com tots aquests pecadors fastigosos, i l'altre ni gosa mirar cap al cel... i també Jesús diu: no faré fora que ve cap a mi, veniu els cansats i afeixugats... va posar la llibertat de menjar en dissabte per sobre la seva observança estricta.

L'objectiu de Jesús és de fer descobrir a tothom un Déu d'amor, i que cadascú tingui una mena de curació d'ell mateix en relació amb Déu i els altres.

A partir d'ell, la única llei que serveix és la de l'amor, sigui quina sigui la teva condició: home, dona, jueu, pagà, esclau, lliure, pobre, ric, etc.

No hi ha diferència, no hi ha exclusió, i l'església ha de seguir el model del seu mestre: rebre a tothom, atendre a tothom, convida, ensenyar aquesta paraula de vida i de llibertat.

Fa uns anys, una senyora em va trucar i em va dir: tinc un problema, el meu fill és gai. Jo sóc mare, i la meua pregunta de mare a mare (se suposa que les mares estimem els nostres fills en totes les circumstàncies de la seva vida): “I això és un problema?” Ella em va contestar: “per mi no, però per la meua església sí que ho és” Li vaig respondre: “Senyora, Déu és amor i ell estima el vostre fill tal com és”.

I això, aquesta trucada curta i intensa va ser l'inici d'una i altres grans amistats.

De fet, vam tenir un precedent amb un gran amic, que ja no és amb nosaltres, i que ens va obrir a la vostra realitat, en Gérard Henriad, de Ginebra, que hauria estat el primer en apuntar-se avui i que tindria el goig d'estar en mig de nosaltres.

Va ser la seva lluita en la seva família, el seu entorn i l'església que s'estimava.

Nascut el 1936, Gérard venia d'una família de tradició evangèlica molt fonamentalista, i va decidir començar els estudis pastorals en una facultat lliure del Sud de França, quan, en descobrir la seva homosexualitat, va veure que els camins cap al pastorat li serien vedats.

EUROPEAN FORUM OF LESBIAN, GAY
BISEXUAL AND TRANSGENDER
CHRISTIAN GROUPS

BARCELONA 2010

Va deixar la teologia, va apartar la fe de la seva vida durant uns quants anys i va estudiar magisteri, i fou un magnífic professor de francès i Història de l'Art en un Institut de Ginebra, sempre atent a les preguntes i contradiccions dels joves.

Després de conèixe'l, ell havia tornat a entrar en un camí de fe, es va decidir a tornar a estudiar teologia, a la Facultat de Ginebra, i havia arribat a la meitat dels estudis, la semi llicència.

Va trigar gairebé dos anys en dir-nos que era gai, per por potser a ser rebutjat un altre cop per uns "representants de la fe"...

Venia a Barcelona quan tenia vacances i em consta que havia entrat en contacte amb grups cristians, però lamentava la poca reflexió teològica i bíblica, i que es centrava la reflexió sobre la moral catòlica, el pecat, etc, quan per ell ho tenia absolutament superat.

Per la presència infinitament amorosa i fidel de Déu era el motor i la llum de la seva vida. Ens va fer adonar-nos del sofriment que hi ha en tota persona rebutjada per la seva condició homosexual, i sobre tot per la falta de sensibilitat dels que haurien de ser els primers a testimoniar de Crist que no feia diferència entre purs i impurs...

Ens va portar a una reflexió i a l'acceptació de la homosexualitat dins de l'església.

Ens enviava textos publicats en revistes, i era bastant rabiós contra un cert cardenal...

L'església, les esglésies no poden girar l'esquena a la realitat de l'homosexualitat (per cert un terme inventat del segle XIX, que no surt a la Bíblia) , és la vostra lluita justa, per la qual esteu perseguits en molts països, i algunes han fet el pas del cor i del coratge de superar antigues visions i lectures per a una inclusió total.

Però ha de ser la lluita de tots, perquè és una lluita contra la injustícia, una lluita pels drets humans, una lluita per al Regne, on tots estem convidats a entrar.

Altres estan en camí, i han d'aprendre a superar aquestes reticències heretades d'una lectura moralista, rigorista, que no transmet el missatge de Jesús que va dir que no deixaria mai fora tot aquell i aquella que vingui cap a Ell, tal com és, mancat d'amor, de pau i de perdó.

Natalia Reverdin
Pastora Protestant IEE-EEC
Juny 2010
nathreef@hotmail.com

Bibliografia:

Suzanne de Diétrich, "Mais moi je vous dis", commentaire de l'Évangile de Matthieu, Delachaux i Niestlé, 1965.

Cardenal Carlo Maria Martini, El Sermón de la Montaña, PPC, 2008

Le Message des Béatitudes, Cahier Évangile 24, maig 1978.